

VOORTGANGSOVERZICHT

‘LAAT JE NIET FLESSEN!’

medio 2009

Namens de Stuurgroep Alcohol en jongeren

Contactpersoon: Ben Cornelis
projectleider SRE
tel. 040-2594591
e-mail: b.cornelis@sre.nl

1. Inleiding.

Dit voortgangsoverzicht geeft summier de stand van zaken weer van de uitvoering van de geplande activiteiten voor 2009 vanuit het project 'Laat je niet flessen!'. Dit gebeurt aan de hand van de eerder door de stuurgroep vastgestelde planning 2009. Ook is aangegeven wat dit jaar verder nog verwacht mag worden.

Het regionale project 'Laat je niet flessen!', met een looptijd van 2006 tot 2009 omvat de volgende hoofddoelstellingen:

- opschuiven van de startleeftijd qua alcoholgebruik:
introductie en bestendiging van de norm: onder de 16 geen alcohol
- afname van dronkenschap in het gehele publieke domein:
introductie en sanctie van de norm: dronken jongeren op straat accepteren we niet langer, evenmin als het schenken aan dronken jongeren.

2. Activiteiten.

Kader activiteiten.

Het jaar 2009 is het jaar waarin het project 2006-2009 afgesloten wordt. Daarnaast is dit het jaar waarin de activiteiten voor de periode 2010-2013 voorbereid worden. Daarbij komt meer de nadruk te liggen op lokale implementatie, dan op ontwikkeling van nieuwe producten en interventies. Het jaar 2009 is dus een jaar van afronding, maar tegelijk ook van doorontwikkeling en voorbereiding. Het is dan ook goed om de activiteiten volgens deze driedeling te benoemen.

De geraamde activiteiten in 2009 kunnen als volgt worden onderverdeeld:

1. uitvoering regionaal projectplan Zuidoost-Brabant 2006-2009.
2. verbetering communicatie en lokale implementatie.
3. voorbereiding projectperiode 2010-2013.

2.1. Uitvoering regionaal projectplan Zuidoost-Brabant 2006-2009.

Op basis van het regionaal projectplan Alcohol en jongeren 2006-2009 voor Zuidoost-Brabant, zijn en worden in 2009 een aantal nieuwe producten en interventies ontwikkeld c.q. uitgevoerd door de diverse werkgroepen.

Werkgroep educatie en draagvlak.

- 'Buurten-actie'. Door een afstudeerder is de 'pilot Buurten' geëvalueerd. 'Buurten' als ouders onderling aan de hand van een kaartje en 'Buurten' als ansichtkaartactie vanuit de gemeente zijn beiden zinvol gebleken. Daarom is deze actie bij gemeenten uitgezet. Aan de hand van een gehouden inventarisatie onder de 21 gemeenten worden de kaarten regionaal ingekocht en verspreid.
- Uitwerking regioplan ouders/opvoeders. Begin dit jaar is gestart met een expert-meeting. Vervolgens is op dit moment een samenhangend pakket aan interventies in ontwikkeling en in concept-gereed. In september zal het concept-pakket aan de werkgroep gepresenteerd worden en vervolgens afgerond en aangeboden worden aan gemeenten en lokale projectgroepen.

Werkgroep regelgeving.

- Verbeterplan naleving leeftijdsgrenzen sportkantines. Dit verbeterplan, dat dient om de naleving van de Drank- en Horecawet in sportkantines te bevorderen, is inmiddels afgerond. Het is schriftelijk aangeboden aan gemeenten en lokale projectgroepen. Op 17 maart 2009 heeft een workshop plaatsgevonden voor leden van lokale projectgroepen en vakambtenaren om het pakket te presenteren en kennis en ervaringen onderling uit te wisselen.
- Model evenementenbeleid. Doel is om gemeenten en organisatoren in een vroegtijdig stadium met elkaar aan tafel te krijgen om afspraken te maken over allerlei aspecten met betrekking tot jongeren en alcoholgebruik tijdens het evenement. Daarbij worden o.a. afspraken gemaakt over het gebruik van polsbandjes, entreecontrole, toezicht op

doorschenken en dergelijke. Het pakket wordt dit najaar op ten minste drie evenementen uitgetest. Daarna vindt een evaluatie plaats en wordt aan de hand daarvan een praktische handreiking voor gemeenten en lokale projectgroepen opgesteld. Op 30 juni 2009 heeft een workshop plaatsgevonden, waar de regionale projectgroep, vertegenwoordigers van de pilotgemeenten en –organisaties bij aanwezig waren.

- Ontwikkeling APV model. Door een afstudeerder zijn de juridische mogelijkheden met betrekking tot alcohol en jongeren in beeld gebracht. Een projectgroep is met deze resultaten aan de slag gegaan om voor onze regio praktisch bruikbare artikelen te formuleren. Deze zijn in een workshop met vakambtenaren op 9 juli 2009 besproken. De projectgroep werkt aan de hand daarvan het concept verder uit. Het model wordt eind oktober naar verwachting aan gemeenten toegezonden.
- Verbeterplan naleving DHW horeca. Vanaf het voorjaar is een projectgroep aan de slag gegaan met de uitkomsten van het draagvlakonderzoek onder alcoholverstrekkers in de regio. Naar verwachting kan in oktober een verbeterplan gepresenteerd worden, waardoor de naleving van Drank- en horecawet in de horeca verder verbeterd zal worden. Dit is hard nodig, want uit het nalevingsonderzoek eind 2008 bleek dat slechts 5% van de horecabedrijven zich aan die wetgeving houdt.
- Regionaal model keetbeleid. Vijf Kempengemeenten zijn in 2008 een pilot gestart om het (in)drinken in hokken en keten aan te pakken. Deze regionale pilot wordt ook als landelijke pilot gevolgd door het ministerie van Binnenlandse zaken. Twee afstudeerders hebben de pilot geëvalueerd en aanbevelingen gedaan. Op basis hiervan wordt een model Keetbeleid ontwikkeld, dat vanaf eind oktober uitgerold zal worden naar gemeenten en lokale projectgroepen via o.a. een regionale workshop voor lokale projectleiders en trainingen voor degenen die op enigerwijze betrokken zijn bij de uitvoering van het stappenplan.
- Ontwikkeling regionale reclamecode. De nieuwe Drank- en Horecawet, die naar verwachting niet voor 2011 in werking treedt, zal nieuwe instrumenten bieden voor de ontwikkeling van een regionale reclamecode. Daarom is dit onderdeel doorgeschoven naar de volgende projectperiode 2010-2013.

Werkgroep handhaving.

- Leeftijdsinspecties alcoholverkoop gecombineerd met flankerend beleid. Dit voorjaar is de lijst van hot spots, dus horeca waar 16 minners gaan stappen, geactualiseerd. Ook toernooien en evenementen zijn daarin meegenomen. Maandelijks voert de VWA samen met politie daar controles uit.
- Handhavingsacties openbare dronkenschap. Op dit moment wordt het strategisch plan van aanpak, zoals dat vorig jaar is opgesteld, aan de hand van ontwikkelingen op lokaal, regionaal en landelijk niveau geëvalueerd en doorontwikkeld. Dit najaar zal het aangepaste plan gepresenteerd en geïmplementeerd worden.
- Entreecontroles. Vanuit het project is speciale blaasapparatuur aangeschaft ter ondersteuning van entreebeleid door horeca, evenementenorganisaties en scholen. De pilot doorschenken tijdens carnaval in Veldhoven, die aan de basis hiervan lag, leverde veel positieve reacties op van ouders, gemeente, politie en omgeving. Ook jongeren zelf werkten graag mee. Deze pilot leverde positieve meetbare resultaten op en een breed bruikbaar protocol.

Onderzoekscommissie.

- Procesevaluatie. De evaluatiegegevens van het proces tot nu toe zijn verwerkt in het projectplan 'Laat je niet flessen!' 2010-2013. Bekeken wordt met diverse landelijke actieve partijen of het mogelijk is om een landelijk bruikbaar handreiking te ontwikkelen voor regionale alcoholprojecten.
- Onderzoek registratiecijfers politie. Bekeken wordt of en hoe registratiecijfers van alcoholgerelateerde incidenten bij de politie boven tafel gehaald en geanalyseerd kunnen worden. Op dit moment is nog niet aan te geven op welke termijn duidelijkheid ontstaat.

- Nalevingsonderzoek. Ook dit najaar wordt weer een mysteryshoponderzoek uitgevoerd bij verstrekkers van alcohol om te bekijken of de naleving van leeftijdsgrenzen verbeterd is.
- Draagvlakonderzoek ouders/opvoeders. Dit najaar wordt, net als aan het begin van het project, een draagvlakonderzoek gehouden onder ouders/opvoeders. De gegevens kunnen daardoor objectief met elkaar vergeleken worden en daarmee een basis vormen voor verdere acties.

Algemeen.

- Persberichten. Bij de lancering van het verbeterplan nalevingleeftijdsgrenzen sportkantines, het draagvlakonderzoek onder verstrekkers van alcohol, de controles van de VWA/politie en het principebesluit om een vervolgproject voor de periode 2010-2013 op te zetten, zijn persberichten uitgezet. Hier is door de media weer veel aandacht aan besteed.
- Nieuwsbrief flessenpost. De digitale nieuwsbrief 'flessenpost' is ook dit jaar weer één keer in de twee maanden breed verspreid.
- Projectpresentaties. Vanuit diverse partners uit het project zijn binnen en buiten de regio tal van presentaties verzorgd. 'Laat je niet flessen!' is daardoor als naam en qua doelstellingen en inhoud steeds beter bekend.
- Toolkit. Een regionale projectgroep gaat aan de slag om een toolkit, via een interactieve website, te ontwikkelen. De wensen en eisen van de gebruikers zullen daarbij leidend zijn. Na ontwerp zal de site gevuld worden met de circa 40 reeds ontwikkelde producten en interventies vanuit 'Laat je niet flessen!'.

2.2. Verbetering communicatie en lokale implementatie.

Op basis van de procesevaluatie heeft onderzoeksbureau IVO een aantal duidelijke conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan. Lokaal bestaat duidelijk behoefte aan handvatten om regionaal en elders ontwikkelde instrumenten te kennen en goed toe te kunnen passen. Er is dus meer interactie tussen het regionale en lokale niveau nodig om het project lokaal geïmplementeerd te krijgen. Dit is aan het begin van het project niet voorzien, maar wel nuttig en nodig. Daarom worden de volgende handvatten ontwikkeld:

- I. Toolkit
- II. Spoorboekje
- III. Communicatiekalender
- IV. Lerend netwerk
- V. Lokale ondersteuning

Deze handvatten zullen niet alleen in 2009, maar ook de jaren erna nuttig blijken. Daarom worden deze geëvalueerd en meegenomen in het projectplan 2010-2013.

I. Toolkit.

In november 2007 is vanuit dit project een campagne toolkit DVD uitgebracht met documenten. Verder heeft het ministerie van VWS in 2007 een handleiding lokaal alcoholbeleid uitgebracht. Deze hulpmiddelen worden door gemeenten goed gebruikt, maar zijn vanwege het statische medium niet actueel. Daarom wordt een toolkit, een handleiding voor gebruikers van de producten en interventies ontwikkeld, die up-to-date te houden is en wordt. De toolkit zal via een nieuwe in te richten internetsite vormgegeven worden. Een projectgroep, samengesteld uit de diverse werkgroepen, is hiermee aan de slag om de gebruikerseisen en –wensen te inventariseren.

II. Spoorboekje.

Uit het spoorboekje blijkt welke producten en interventies uit het projectplan wanneer opgeleverd worden c.q. opgeleverd zijn. Het spoorboekje is uiteraard een planningsinstrument, maar vooral ook een communicatie-instrument. De actuele versie is steeds te downloaden via de website www.sre.nl/alcoholenjongeren. De meest actuele versie, is die van 1 juli 2009. Ook in het projectplan 'Laat je niet flessen!' 2009-2013 is een spoorboekje opgenomen.

III. Communicatiekalender.

Communicatie is een punt van aandacht voor alle partners in het project. Sinds begin 2008 is de communicatiekalender standaard een bespreekpunt bij werkgroepvergaderingen. Daarbij is onderscheid te maken tussen interne en externe communicatie.

Interne communicatie.

Intern gaat het vooral om afstemming van activiteiten tussen werkgroepen, vaak via de projectleider c.q. de secretarissen. Daarnaast dienen de projectpartners goed geïnformeerd te blijven over de voortgang van het project, producten en interventies. Daartoe zijn het spoorboekje, persberichten en de Flessenpost, de digitale nieuwsbrief, goed gebruikte instrumenten. Aan de flessenpost wordt een knipselkrant toegevoegd, omdat het belangrijk is dat onze partners weten wat in de media is verschenen. Producten en interventies worden aangeboden per brief aan de verantwoordelijke portefeuillehouders, per mail aan hun vakambtenaar en zijn ook na te slaan op de website. De communicatie vanuit de contactpersonen 'Laat je niet flessen!' binnen hun organisaties wordt ook als interne communicatie gezien. Deze interne doorgeleiding van informatie en afstemming behoeft nog extra aandacht, zeker waar het gaat om onderwerpen als regelgeving en handhaving. De verantwoordelijkheid ligt bij de contactpersoon. Vanuit het SRE zal hier steeds op gewezen worden. De jaarlijkse regionale conferentie ook een vorm van interne communicatie, een middel voor uitwisseling van informatie, interactie en draagvlak. Dit jaar vindt deze plaats op woensdag 21 oktober.

Externe communicatie.

Externe communicatie is goed te plannen. Alles met nieuwswaarde is interessant voor de media. Alcoholpreventie is sowieso 'hot' nieuws en kan daarom rekenen op extra aandacht. Aangezien media-aandacht het effect van de acties op de projectdoelstellingen aanzienlijk versterkt, is het zaak hier serieus aandacht aan te besteden en bij voorkeur de communicatie-adviseur van het SRE hier bij te betrekken. Bovendien kan dan voorkomen worden, dat spreiding in media-aandacht plaatsvindt, bijvoorbeeld door het moment van persrelease middels o.a. persberichten te sturen.

Afgesproken is dat perscontacten over het regionale project in principe via de projectleider verlopen, omdat hij op de hoogte is van alle deelprojecten en acties, het kader en de onderbouwing van acties. Bij elk perscontact wordt aandacht besteed aan de volgende zaken:

- 'Laat je niet flessen!' als merk neerzetten
- De twee hoofddoelstellingen van het project
- De omgevingsbenadering, met beperking van beschikbaarheid, als uitgangspunt
- De drie pijlers van het project: educatie en draagvlak, regelgeving en handhaving

- Het 'evidence-based' ontwikkelen van producten en interventies
- De actie als 'klein' onderdeel van een omvangrijk pakket

Bij externe communicatie is het goed om de ontwikkelde communicatiemiddelen optimaal te gebruiken, dat wil zeggen: waar van toepassing gericht gebruiken.

IV. Lerend netwerk.

Uitwisseling van ervaringen vond en vindt nog onvoldoende plaats, waardoor het wiel steeds weer opnieuw uitgevonden wordt. De aanwezige kennis en ervaring op lokaal niveau kan goed benut worden bij het opstellen en overdragen van producten en interventies. Ook wordt de betrokkenheid verbeterd door de vakambtenaren en lokale ondersteuners actief aan tafel te krijgen in een workshop, de achtergrond van het overall-project 'Laat je niet flessen!' te presenteren, de inhoud en achtergrond van het product of de interventie en vervolgens mogelijke knelpunten te bespreken en de handelswijze en beheeraspecten van de toolkit voor dit onderdeel gezamenlijk in te vullen. Daardoor ontstaat dan eveneens een gedragen, realistische handleiding. De workshop kan zowel gebruikt worden in het ontwikkelingstraject als na afsluiting van het ontwikkelingstraject van een nieuw product of interventie. Inmiddels zijn workshops gehouden met betrekking tot de volgende producten en interventies:

- Verbeterplan naleving sportkantines,
- Evenementenbeleid
- APV-beleid

Voor de uitwisseling van ervaring kan voor de grotere producten en interventies een 'terugkomdag' georganiseerd worden. Voor de kleinere kan zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden van bestaande regionale netwerken, zoals het ambtelijk overleg jeugd of het overleg van integrale veiligheidscoördinatoren van gemeenten. In deze netwerken kunnen gemeenten successen, niet-successen en valkuilen bij implementatie van producten met elkaar communiceren en zo leren van elkaars knelpunten via de op te zetten (toolkit)website.

V. Lokale ondersteuning.

Via de procesevaluatie hebben met name gemeenten aangegeven sterk behoefte te hebben aan ondersteuning bij de lokale implementatie van het project 'Laat je niet flessen!'. Sterker nog: gemeenten hebben aangegeven niet zozeer behoefte te hebben aan de ontwikkeling van nieuwe producten, maar de implementatie van bestaande producten en interventies en best practices. Daarom is tijdens de regionale conferentie d.d. 19 november 2008 hier specifiek een workshop aan gewijd.

Regionale release producten/interventies.

Producten en interventies werden conform spoorboekje en communicatiekalender ontwikkeld, gecommuniceerd en opgenomen in de toolkit. De aanbidding van een nieuw producten en interventies aan gemeenten vond plaats via: een brief met bijbehorende stukken aan de wethouder, een digitale versie daarvan aan de contactambtenaren 'Laat je niet flessen!' en plaatsing op de website www.sre.nl/alcoholenjongeren.

Naast deze koude vorm van overdracht worden producten en interventies voortaan ook warm overgedragen. Daartoe worden via de gemeentelijke contactpersonen 'Laat je niet flessen!' de voor lokale implementatie 'verantwoordelijke' vakambtenaren uitgenodigd voor een workshop waar ook lokale ondersteuners vanuit andere regionale partijen bij uitgenodigd worden zoals GGD en Novadic-Kentron. Hierbij wordt eerst het regionale alcoholproject gepresenteerd, ter bevordering van kennis en draagvlak. Vervolgens wordt het product/ de interventie, zo mogelijk door de ontwikkelaars van de werkgroep, aan de deelnemers van de workshop toegelicht. Daarna worden vragen, ervaringen en eventuele knelpunten besproken. Tot slot wordt gevraagd een inschatting te maken wat dit lokaal voor de implementatie betekent: welke functionarissen moeten worden betrokken, hoeveel tijd vergt dit, wat kost het etc. Zo wordt de toolkit een gedragen en realistisch instrument. Zoals gemeld zijn er inmiddels drie van dit soort workshops gehouden. De aanwezigen waren steeds positief over de opzet en het nut voor hun eigen dagelijkse praktijk.

Lokale implementatie producten/interventies.

Bij aanvang van het regionale alcoholproject werd gedacht dat deze vormen van facilitering voldoende zouden zijn om op lokale schaal het project met al zijn producten en interventies te kunnen implementeren. In de praktijk blijkt dit niet zo te werken. Hiervoor zijn allerlei oorzaken te noemen, die bovendien per gemeente verschillen. Onder andere kan als oorzaak genoemd worden dat het hanteren van één regionaal implementatiemoment, kort na de regionale release, voor gemeenten praktisch nauwelijks uitvoerbaar c.q. wenselijk blijkt te zijn. Bovendien willen gemeenten of lokale projectgroepen sommige acties kunnen herhalen op het moment dat hen dit zelf schikt. Gemeenten blijken dus om uiteenlopende plausibele redenen behoefte te hebben aan regionale ondersteuning bij de lokale implementatie van producten en interventies van 'Laat je niet flessen!', waarbij er aandacht is voor de 'couleur locale' en dus lokaal maatwerk geleverd wordt.

Inmiddels beschikken bijna alle gemeenten over een lokale multidisciplinaire projectgroep alcoholpreventie. Partijen als GGD, Novadic-Kentron, jongerenopbouwwerk en politie maken hier onderdeel van uit. Het is dan ook efficiënt om dit gegeven te gebruiken om de lokale implementatie te ondersteunen door middel van kennis en ervaringen. In 2009 zijn en zullen naast de workshops voor de ontwikkeling of release van regionale producten en interventies ook bijeenkomsten met lokale ondersteuners per organisatie gebruikt c.q. zullen gebruikt worden, om kennis en ervaringen beter te benutten.

2.3. Voorbereiding projectperiode 2010-2013.

Eind 2009 loopt het project formeel af. De stuurgroep Alcohol en jongeren en de deelnemers aan de regionale conferentie d.d. 19 november 2008 hebben zich uitgesproken voor een vervolgproject voor nog eens vier jaar. Op 4 februari hebben de portefeuillehouders gezondheidszorg van de 21 gemeenten, overtuigd van nut en noodzaak, in principe ingestemd met een vervolgproject 'Laat je niet flessen!'. Daartoe is in nauwe samenwerking met alle partners binnen het project, een projectplan 'Laat je niet flessen!' 2010-2013 opgesteld. Conform afspraak en verzoek van met name gemeenten is ook ingespeeld op de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen van maart 2010 middels een fysieke 'flessenpost'.

Op 9 september wordt het projectplan 'Laat je niet flessen!' 2010-2013 behandeld in het portefeuillehoudersoverleg Gezondheidszorg SRE, waarna het ter goedkeuring wordt voorgelegd aan alle projectpartners individueel.